

ОСОБЛИВОСТІ СЕМАНТИКИ СЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ *КОНФЛІКТНИХ ДІЙ* В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мигалець О. І.

*Кандидат філологічних наук, викладач кафедри
англійської філології*

Мова є носієм інформації та ключем до спілкування, за допомогою якої люди обмінюються думками й організують свою діяльність, вона зберігає ціннісні уявлення та впливає на формування свідомості індивіда. Кожна людина неодноразово стикається з *конфліктними діями*. Вони проявляються у взаємовідносинах між колегами, керівниками й підлеглими, близькими, друзями тощо та відіграють вагомую роль у житті окремого індивіда, сім'ї, колективу, суспільства, держави в цілому. Жити, спілкуватися, працювати як у сім'ї, так і в колективі, знаходити спільну мову, вирішувати складні питання разом – непросто, цьому необхідно вчитися. Останнє передбачає розуміти, слухати, співпереживати з іншими, бачити негативні боки не тільки в інших, але й в собі. *Конфлікт*, породжуючи суперечки й протистояння, перевіряє на витримку як кожную людину окремо, так і весь колектив у цілому, він може допомогти не тільки розібратися в самому собі, але й стати в нагоді, щоб розкрити й виявити 'фальшивого' друга від справжнього. Таким чином, дослідження особливостей семантики слів на позначення *конфліктних дій* в сучасній англійській мові вважаємо **актуальним** завданням загального мовознавства, що розкриває нові перспективи для глибшого розкриття лексико-семантичної системи мовних одиниць.

Метою цієї розвідки є дослідження семантики дієслів на позначення *конфліктних дій* в сучасній англійській мові на основі методики формалізованого аналізу лексичної семантики. **Завдання** полягає в з'ясуванні особливостей полісемічних лексичних одиниць *to throw* і *to stand*, що разом з іншими дієсловами (*to keep, to turn, to settle, to hit, to round, to present, to answer, to smite, to*

charge) утворюють групу слів з найвищим ступенем полісемії на позначення *конфліктних дій*.

Співвідношення між формою і змістом в сучасному мовознавстві найбільш чітко представлене словниками: "чим повніший словник, тим детальніше описується це співвідношення" [2, с. 8]. У Великому Оксфордському словнику англійської мови в 20-ти томах мовна одиниця *to throw* містить в собі 105 лексичних значень і має досить широку семантику: від дій на позначення кидання, ваління, метання, скручування, спотворення, перекручення, формування, розпорядження, упорядковування, вибивання, звалювання, пробивання, пошкодження, марної витрати чого-небудь, затримування тощо (*to twist, to turn, to curl, to form, to dispose, to arrange, to knock, to fell, to break, to waste, to delay, etc.* [3]) до прояву і реалізації дій, спрямованих на вияв неприязні, ворожості, нелюбові, презирства, протистояння, приниження, суперечку, відмову кому-небудь в чому-небудь, завдання ударів ракетами, звільнення, розрив відносин (*to act in opposition, to exhibit dislike, to dispose, to assail with missiles, to shoot, to direct words towards smb. in contempt, to break, to fall with violence or force, to dismiss, to disturb, to confuse, to demolish, to lower in rank, to degrade, to humiliate, to discard, throw off, to get rid of, to shake off, to eject, etc.*). Досліджувана лексична одиниця вживається і в переносних значеннях, на позначення насильницьких дій відносно кого-небудь: змусити змінити місце перебування, тиснути на кого-небудь, кинути за ґрати, турбувати, занепастити чие-небудь життя, позбутися, відкидати, відкладати що-небудь (як непотрібне), пригнічувати, гнітити душу, звести нанівець, придушувати силою, змусити замовкнути, побороти, перемогти, перебороти (ворога, погані звички), зчиняти переполох, відмовляти в чому-небудь, покидати кого-небудь, що-небудь (*to cause to pass, go, fall, to force, to confuse, to shake off, to cast away out of one's hands or possession as useless or unneeded, to delay, to set aside, to deposit, to deject in spirits, to bring to nought, to put down with force, to overcome, to discard, to abandon, to put out of place*).

Уживання дієслова *to throw* у різного роду словосполученнях, розкриває додаткові відтінки значень: *to throw oneself (up) on smth.* – жадібно накидатися на

що-небудь, *to throw a division against the enemy* – кинути дивізію на супротивника, *to throw oneself away* – загубити своє життя, невдало вийти заміж, *to throw by* – відкидати, не рахуватися (із чим-небудь), *to throw smb. into prison* – кинути когонебудь у в'язницю, *to throw stones at* – закидати когонебудь камінням, *to throw smb. into confusion* – привести когонебудь у замішання, *to throw the enemy on the defensive* – зайняти оборону проти ворога, *to throw oneself on smb.'s mercy* – здатися на чию-небудь милість, *to throw smth. open* – розорювати, *to throw dirt (mud) at smb.* – очорнити когонебудь, *to throw a bomb into smth.* – викликати сенсацію, зчинити переполох, *to throw obstacles in smb.'s way* – створювати перешкоди кому-небудь, *to throw temptation in smb.'s way* – спокушати когонебудь, *to throw in smb.'s face* – різко докоряти або звинувачувати когонебудь, *to throw a light on* – робити зрозумілішим, доступнішим, *to throw the great cast* – поставити все на карту, *to throw open one's doors to* – гостинно зустрічати гостей та інші. Семантика досліджуваної мовної одиниці характеризується тим, що її окремі лексичні значення утворюють у сукупності семантичні мікросистеми та знаходяться одночасно у відношеннях семантичної похідності, оскільки за допомогою один одного вони мотивуються на підставі спільних семантичних складників у семному наборі.

Указана семантична закономірність властива і слову *to stand*, семантика якого розкривається за допомогою 98 значень, які формують наступні своєрідні мікросистеми: 1) стояти, знаходитися, ставити, зупинятися, залишатися нерухомим, займати вертикальне положення, розміщуватися (*to stand, to remain motionless on one's feet, not to move, to cease walking or moving on, to be stagnant, to remain erect on one's feet in a place, to remain firm or steady in an upright position, to exist, to place, to set a thing upright, to be or remain in a specified condition, to stay with, to be situated*); 2) займати місце, становище, позицію в різноманітних галузях людської діяльності (*to take up an offensive position against an enemy, to take up a position for smth., to appear as a candidate, to offer oneself as a candidate, to be in a definite position, to have opportunity to do smth., to occupy a specified place, to take or hold the office, position, responsibility, etc., to be entered in a list*); 3) бути в опозиції,

протистояти кому-небудь, пройти, витримувати що-небудь, терпіти, перетерпіти, залежати від чогось (*to endure, to last, to come through or sustain successfully, to bear smth., to confront, face, oppose, encounter, to resist, withstand, to bear the brunt of, to disobey, to hold out against smth., to beat, to persist in opposition, to leave oneself dependent upon, to present a firm front*); 4) підкоритися, піддатися кому-, чому-небудь, миритися з ким-, чим-небудь (*to submit to, to be submitted to (smth.), to abide by (a judgement, decision, vote), to undergo, to be exposed to, to put up with, to tolerate*).

Широке вживання досліджуваної мовної одиниці у повсякденному спілкуванні дозволяє їй контекстуально набувати додаткової семантичної ваги: *to stand over smb.* – стояти в когось над душею, *to stand high* – високо цінувати, *to stand alone* – не мати прибічників, не мати собі рівних, *to stand apart* – стояти осторонь, на відстані, *to stand in need* – мати потребу в чому-небудь, *to stand by (smb.)* – захищати, підтримувати кого-небудь, *to stand one's ground* – вистояти, *to stand watch* – стояти на сторожі, *to stand upon it* – наполягати, *to stand together* – узгоджуватися, не суперечити один одному, *to stand one's chance* – скористатися нагодою, *to stand to* – бути в бойовій готовності та інші.

До спільних рис лексичних одиниць *to throw* та *to stand* відносимо їхню широку семантику, вживання у виразах, переносних значеннях тощо. Об'єднуючою ознакою слів є також яскраве відображення причин або результатів *конфліктних дій* – *to contend with smb.; side by side with; to contend otherwise than with arguments*; робити що-небудь – *to do smth. (violence, duty for)*; звільнитися, ухилитися, позбутися чого-небудь – *to rid or free oneself by force from, to get rid of (a yoke, restraint, burden, etc.); to put off (smth.)*; висувати, виступати, стирчати, нав'язувати, виштовхувати, випускати (снаряд, ракету), кидати (промінь, світло, тінь тощо) – *to project, protrude, jut out (from smth.)*.

Отже, характерною закономірністю досліджуваних слів є схильність до багатозначності, здатність до формування мікросистем, їхнього вживання як у прямих, так і переносних значеннях та розгортання семантики слів на фоні їхніх зв'язків з іншими частинами мови. Водночас особливістю семантики дієслів *to*

throw та *to stand* є те, що вони, крім специфічних, лише їм притаманних лексичних значень, мають і спільні риси, до яких відноситься й боротьба людини за щось чи проти кого-, чого-небудь з метою захисту або досягнення своїх цілей.

Література

1. Українсько-англійський словник / під заг. ред. В. Т. Бусела. К. : Ірпінь ВТФ «Перун», 2012. 1568 с.
2. Фабіан М. П. Семантика мовного етикету : новий підхід до її вивчення. Сучасні дослідження з іноземної філології. Ужгород, 2014. Вип. 12. С. 7 – 13.
3. Oxford English Dictionary : in 20 vol. / ed. by John Simpson and Edmund Weiner. Canada : Oxford University Press, 1989.